

HLAS PRAVOSLAVÍ

OBSAH

PRÍHOVOR PREZIDENTA SRJ. E. IVANA GAŠPAROVIČA _____	3
SLOVA NA ROZLOUČENOU S JEHO BLAŽENSTVEM VLADYKOU METROPOLITOU NIKOLAJEM _____	3
PROMLUVA JEHO VYSOKOPŘEOSVÍCENOSTI VLADYKY JEREMIÁŠE _____	6
SMÍRČÍ KŘÍŽE _____	7
CYRILOMETODĚJSKÝ SBORNÍK _____	9
OTEC ARCHIMANDRITA ISAAKIJ _____	11
PROMLUVA VLADYKY KRYŠTOFANA STRÁŽNÉM VRCHU V RUMBURKU _____	14
CHRÁM SV. MARIE MAGDALENY V JERUZALÉMĚ A SV. JELIZAVETA FJODOROVNA _____	15
NEUVĚŘITELNÝ ZÁZRAK _____	17
PODĚKOVÁNÍ _____	18
SETKÁNÍ S PREZIDENTEM VLADIMÍREM PUTINEM _____	18
Z CÍRKEVNÍCH OBCÍ PRO HP, PRAHA _____	18
KŘÍŽOVKA _____	19
EGYPTSKÉ RÁNY _____	20

Zvěstování přesvaté Bohorodice

7. / 25. dubna

*Dnes začíná naše spasení,
a zjevuje se odvěčné tajemství.*

*Syn Boží stává se Synem Panny,
a Gabriel zvěstuje milost.*

*Proto i my s ním k Bohorodici volejme:
Raduj se, milostiplná, Pán s tebou.*

tropar liturgie svátku

Foto na titulu: Z pohřbu Jeho Blaženstva metropolity Nikolaje

PRÍHOVOR PREZIDENTA SR J. E. IVANA GAŠPAROVIČA

na poslednej rozlúčke so zosnulým metropolitom Nikolajom v Prešove dňa 4. 2. 2006

*Vaša Blaženosť metropolita Nikolaj,
vážený pán predsedu vlády,
drahá smútiaca rodina,
vysokodostojní smútoční hostia,
vážené smútočné zhromaždenie,*

správa o zosnutí Jeho Blaženosti Nikolaja, arcibiskupa prešovského a metropolitu českých krajín a Slovenska, prišla tak, ako podobné správy prichádzajú - náhle.

Po podobných smutných správach nám v myšliach prebehnú spomienky na človeka, ktorý odchádza. Aj mne sa vynorili obrazy zo spoločných stretnutí s Jeho Blaženosťou Nikolajom, spomienky na rozhovory, ktorých cieľom bolo dobro pre veriaciach pravoslávnej cirkvi na Slovensku a hľadanie riešení v obojstranne prospešnom dialógu.

Dobro cirkvi, národa, dobro pre všetkých ľudí – to bola jedna z hlavných tém, ktorá viedla nášho veľkého predstaviteľa pravoslávnej cirkvi po celý život. Cirkvi slúžil vyše pol storočia. A nebola to služba jednoduchá, keďže aj obdobia, v ktorých zastával dôležité funkcie, boli zložité a ťažké. Dnes môžeme povedať, že Jeho Blaženosť Nikolaj službu do ktorej ho cirkev vybrala, vykonával tak, ako to učil činiť náš Pán ISUS CHRISTOS.

Uchovávam si obraz s akou bázňou sa Jeho Blaženosť Nikolaj staval k našim kresťanským koreňom. Bol hrdý na počiatky našej kultúry. Vyzdvihoval misiu sv. Cyrila a Metoda. S rovnakou úctou hovoril o našom sv. Gorazdovi, ale aj o ďalších žiakoch svätých bratov: o sv. Klimentovi, Sávovi, Naumovi, Angelárovi a dával nám ich za príklad aj v dnešnej konzumnej dobe.

Vaša Blaženosť,

v pracovni prezidenta Slovenskej republiky je na čestnom mieste busta nášho vládcu sv. Rastislava, na ktorého žiadosť svätí bratia prišli.

Hovorím to v tejto smutnej chvíli rozlúčky s Vami, keďže aj oni viedli vo svojej dobe úspešný dialóg i keď s veľkými útrapami a obeťami.

V iných historických podmienkach ste Vy a Vaši spolupracovníci viedli celoživotný dialóg - tiež v mene dobra a pre ľudí.

Vážené smútočné zhromaždenie,

prijmite moje slová ako poďakovanie v mene občanov Slovenskej republiky Jeho Blaženosti Nikolajovi, arcibiskupovi a metropolitovi za jeho celoživotnú službu pre pravoslávnu cirkev a pre náš štát.

VÍČNAJA JEMU PAMJAŤ

SLOVA NA ROZLOUČENOU S JEHO BLAŽENSTVEM VLADYKOU METROPOLITOU NIKOLAJEM

Když se blížil čas odchodu k Hospodinu pro sv. apoštola Pavla, který se rád nazýval nejmenším z apoštolů (1K 15,9), a měl projít úskalím utrpení a smrti, považoval za potřebné k odvrácení smutku a na posílení věřících napsat svému učedníku Timoteji následující slova: „Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokončil, víru zachoval. Nyní je pro mne připraven vavřín spravedlnosti, který mi dá v onen den Pán, ten spravedlivý soudce. A nejen mně, nýbrž všem, kdo s láskou vyhlížejí jeho příchod.“ (2 Tm 4,7–8) Tím, že obrátil pozornost ke zvěstovanému evangeliu a k radostným Hospodinovým zaslíbením,

osvítíl dvojmým Božím světlem pro svého učedníka i pro věřící v Kristův příchod, ale i pro nás chvíle loučení, naplněné smutkem a bolem.

Když dnes opakujeme jeho slova, ve kterých nám v krátkosti představuje svoji službu zvěstovatele a apoštola a vyslovuje velké naděje, nelze nemyslet na to, že se mohou v plnosti vztahovat i na život a činnost každého člena Božího lidu a tím více pak na duchovní službu věrných a zodpovědných služebníků Kristových. Nikdo nepochybuje o tom, že takovým věrným a zodpovědným služebníkem církve Boží byl před měsícem zesnulý Jeho Blaženstvo Nikolaj,

arcibiskup prešovský, metropolita českých zemí a Slovenska. Pokračovatel v apoštolské službě, jenž ve smyslu slov sv. apoštola Pavla dokončil svůj běh služby a zachoval víru s nepochybnou nadějí, že i jemu je připraven věnec spravedlnosti. Neboť i on bojoval apoštolský dobrý boj víry za Boží dílo, za pravdu Kristova evangelia a jak všichni velmi dobře víme, nebyl tento boj bez mnohých pokušení a překážek.

Nyní se společně pozastavme u jednotlivých etap života a služby zesnulého vladyky Nikolaje (obč. jm. Mikuláše Kocvára).

Narodil se 19. prosince 1927 v Haginovicích v okrese Sabinov na Slovensku. Na svojí životní cestě prošel složitými úskalími. V těžkých životních zkouškách poznal, že pravoslavný člověk pro splnění svého poslání na zemi musí vynaložit mnoho úsilí a přinést i vlastní oběti. Bez toho nemůže křesťan vykonávat službu smíření v Kristově díle spásy. Posilňovaný nejvyšším Pastýřem, pokorně přijímal vše, co život přinášel. Ve smyslu Kristových slov s ustavičným sebezapřením a trpělivou pokorou nesl svůj kříž.

Neobvyklou příchuť hořkosti v pastýřském i osobním životě měli pro vladyku Nikolaje i naši církve těžké zkoušky, zvláště v pohnutých letech 1968 až 1969 a v nedávné době 1990–1991. Vladyka tehdy musel překonat mnohé složité překážky a řešit velmi náročné problémy života církve, a tím pochopitelně i společnosti. Se svými spolupracovníky dokázal přijmout taková rozhodnutí a východiska, která se na první pohled zdála pro církve nevhodná, avšak v konečném výsledku přinesla právě církvi nemalý užitek. Věrný Bohu a v pokoře srdce se podílel na řešení i těch problémů, jež se po staletí hromadily na území Slovenska. Ve značné míře napomáhal udržování klidu v duchovních přeměnách společnosti, přispíval v čase zloby, soužení a nepohody, těžkostí a zkoušek ke smíření, ke kterému je církev povolána, kterým má žít a být jeho zvěstovatelem.

Vladyka Nikolaj studoval na Ruském gymnáziu v Humenném. Po jeho ukončení absolvoval Pravoslavný seminář v Praze. Přeosvěceným Alexejem, biskupem prešovským, byl dne 4. srpna 1950 v chrámu sv. knížete Alexandra Něvského v Prešově vysvěcen na diákona a následně druhý den na kněze. V témže roce byl ustanoven

duchovním správcem Pravoslavné církevní obce v Mikulášově v okrese Bardějov.

V roce 1954 byl vybrán na místo spirituála Pravoslavné bohoslovecké fakulty v Prešově. V tomto období byl vyslán na čtyřleté studium na Moskevské duchovní akademii, kde v roce 1959 obhájil kandidátskou práci a byl mu udělen vědecký titul „kandidát bohosloví“.

Po návratu ze studií byl od 1. července 1959 ustanoven duchovním správcem Pravoslavné církevní obce v Geraltové a následně od 1. ledna 1960 mu byla přidělena pravoslavná církevní obec Jarabina, kde působil dva roky. Dne 1. listopadu 1962 opět přijal místo spirituála na Pravoslavné bohoslovecké fakultě v Prešově.

Správcem Prešovské eparchie byl jmenován 1. listopadu 1964. V únoru 1965 jej Jeho Blaženstvo vladyka Dorotej, metropolita pražský a celého Československa, postříhl na mnicha se jménem Nikolaj v kapličky Pravoslavné bohoslovecké fakulty v Prešově. Dne 26. února 1965 byl Eparchiálním shromážděním zvolen prešovským biskupem a 28. února přijal biskupské svěcení z rukou Jeho Blaženstva vladyky Doroteje, metropolity pražského a celého Československa, za účasti vladyky Kypriána, arcibiskupa berlínského a střeoevropského, a vladyky Metoděje, biskupa michalovského.

Vladyka Nikolaj se všestranně podílel na životě pravoslavné církve. Byl dlouhodobým zástupcem metropolity Doroteje a po jeho smrti se stal metropolitním správcem Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku. Byl reprezentantem Posvátného synodu ve Fakultní radě Pravoslavné bohoslovecké fakulty Prešovské univerzity v Prešově a též členem její Vědecké rady až do konce svého života.

Při své biskupské službě působil vladyka Nikolaj od 1. září 1973 do 30. června 1976 jako profesor na Pravoslavné bohoslovecké fakultě v Prešově, kde přednášel systematické bohosloví a různé předměty na katedře Praktického bohosloví. Pedagogická činnost na fakultě mu umožnila poznat a pochopit problémy vzdělávání budoucích duchovních, kteří nastupovali do duchovenské služby v náročných společenských podmínkách. Měli jen jednu možnost – osvědčit se a podat pravdivé svědectví o víře.

V roce 1987 byl vладыka Nikolaj rozhodnutím Posvátného synodu naší církve ustanoven za arcibiskupa.

Pravoslavná církev v Československu jej mnohokrát vyslala na oficiální i pracovní dialogy s jinými církvemi. Mimo oficiálních návštěv, jež vykonal u pravoslavných církví v Konstantinopoli, Rusku, Polsku, Bulharsku, Gruzii, Řecku a v USA, vedl v roce 1966 delegaci naší církve jako aktivní delegát na všepравoslavné poradě o dialogu s anglikánskou a starokatolickou církví v Bělehradě. V roce 1976 se pak zúčastnil dialogu s anglikánskou církví v Moskvě a v roce 1983 Čtvrtého pravoslavně-reformovaného dialogu v Oděse – nazvaného Debrecen, dále dialogu s římskokatolickou církví v italském městě Bari.

Za svou záslužnou práci byl arcibiskup Nikolaj oceněn několika církevními vyznamenáními. Vzpomeňme aspoň některé: Řád ctihodného sv. Sergeje Radoněžského II. stupně od Ruské pravoslavné církve, Řád sv. Jiří II. stupně od Gruzínské pravoslavné církve, Řád sv. Pavla II. stupně od Řecké pravoslavné církve, Řád sv. Innocenta zlatého stupně od Americké pravoslavné církve. Pravoslavná bohoslovecká fakulta mu udělila čestný titul „doktor honoris causa“.

Po rozdělení Československé federativní republiky a po schválení nové ústavy naší církve se arcibiskup Nikolaj jako předseda Metropolitní rady Pravoslavné církve na Slovensku stal arcibiskupem prešovskými a celého Slovenska.

Období po roce 1989 bylo v životě církve poznamenáno odevzdáním církevního majetku, chrámů, farních budov, ale také výstavbou nových církevních objektů. V době jeho působení v Prešovské pravoslavné eparchii bylo postaveno více jak 85 nových chrámů, získány ústřední budovy církve, budovy Pravoslavné bohoslovecké fakulty PU v Prešově a Pravoslavného kněžského semináře PU v Prešově a několik farních budov. Na jejich výstavbě i získání měl vладыka Nikolaj významný podíl. Se svými spolupracovníky úspěšně řešil mnohé církevní problémy. To samo hovoří o jeho aktivitě a dobrých výsledcích práce.

Dne 14. dubna 2000 na X. místním sněmu naší církve byl vладыka Nikolaj zvolen metropolitou Pravoslavné církve v českých zemích a na

Slovensku. V neděli 4. června 2000 v katedrálím chrámu sv. Alexandra Něvského v Prešově byl za účasti představitelů ostatních autokefálních církví, státní správy v čele s prezidentem Slovenské republiky, členy Posvátného synodu, duchovními a věřícími slavnostně intronizován.

Jako nejvyšší představitel naší církve navštívil podle diptychů jednotlivé místní církve, čímž zároveň opětoval návštěvy těch církví, které byly účastny jeho intronizace. Vzájemné bohoslužby s těmito představiteli církví se staly modlitebním projevem i vyjádřením jednoty ve víře a lásce a též službou Kristovu dílu smíření. Metropolita Nikolaj jako nejvyšší představitel naší církve usiloval o harmonické a bratrské vztahy autokefálních církví. Považoval to za prvořadou úlohu svědectví současného pravoslaví ve světě. Vždy proto kladl důraz na to, že jen aktivní a živá spolupráce všech místních pravoslavných církví může posilovat pozici pravoslavných církví ve světě, a tak vydávat živé svědectví o Kristu a Jeho pravdě, svědectví, které dnes lidstvo potřebuje, na něž čeká a jež mu pomůže v jeho obnově a naplnění poslání v tomto světě.

Jeho Blaženstvo metropolita Nikolaj se hluboce zapsal jak do srdcí věřících lidí, tak i do dějin Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku. Už od samého počátku své služby jako biskup Kristovy církve v sobě pocítoval plnost jejího duchovního života. Velká zodpovědnost před Bohem za sebe i za jemu svěřené duchovní děti a též úloha posilování členů církve jako nového stvoření a živých chrámů Božích ve smyslu slov sv. apoštola Pavla (1 K 3,16) od něj jako od strážce Kristova stádece vyžadovala vytváření vhodných podmínek pro jejich vnitřní obnovu i získání bohatých osobních darů Svátého Ducha.

Biskupská služba vладыky Nikolaje se pro něj stala „podvihem“, tj. duchovním hrdinstvím, askezí, neustálou starostí o spásu jemu svěřených duší, o spásu, která tvoří nejvyšší duchovní cíl života věřících křesťanů. V období své arcipastýřské služby si vладыka Nikolaj neustále uvědomoval, jak hluboká a všeobjímající má být dovednost toho, kdo má – podle slov sv. apoštola Pavla – správně hlásat slovo Pravdy (2 Tm 2,15), mít mysl Kristovu (1 K 2,16) a mít i „...Ducha,

který je z Boha“ (1 K 2,12). Sám, dostatečně poučený a připravený i jiné učit pravdě a víře, měl stále na zřeteli slova sv. apoštola Pavla, že „... Duch svatý vás ustanovil za strážce, abyste byli pastýři Boží církve, kterou si Bůh získal krví vlastního Syna“ (Sk 20,28). S chvěním i strachem, avšak s nadějí i doufáním přijal a následoval toto povolání, jež se snažil neustále upevňovat, věda jak nevyzpytatelné jsou Boží soudy a nepochopitelné Jeho cesty (Ř 11,33) a také to, že Boží cesty jsou správné (5 M 32,4), jak již ve Starém zákoně vyslovil prorok Mojžíš. Vladyka Nikolaj měl na paměti i jiná slova, např. sv. Jana Křtitele, že „... Člověk si nemůže nic přisvojit, není-li mu to dáno s nebe“ (J 3,27) a též slova sv. apoštola Pavla, že „... Bůh nám nedal ducha bážlivosti, nýbrž ducha síly, lásky a rozvahy“ (2 Tm 1,7). A i když se někdy cítil duchovně a možná i fyzicky slabým, aby mohl nést slabost druhých, (2 K 11,29), spoléhal se a doufal ne v sebe, ne ve své slabé síly, ale v Boží pomoc a sílu, která se v slabosti dokonává (2 K 11,9) a také v modlitby svaté církve, bez nichž se toto velké Boží dílo, to velké a vznešené poslání, nedá splnit. Jsme také

přesvědčeni, že v těžkých chvílích své duchovní služby v církvi, jeho zodpovědné a namáhavé služby k Boží slávě a pro blaho Jeho církve, věřícího lidu i společnosti, ve které žijeme, pamatoval na slova z knihy proroka Izajáše, jež mu byla neustálým povzbuzením i posilou: „... Ty jsi můj služebník, tebe jsem vyvolil, nezavrhl jsem tě. Neboj se, vždyť já jsem s tebou, nerozhlížej se úzkostlivě, já jsem tvůj Bůh. Dodám ti odvalu, pomoci ti budu, budu tě podírat pravici své spravedlnosti.“ (Iz 41, 9–10)

Co říci na závěr? Všechno, co jsme dotud řekli, nás nesporně přesvědčilo o tom, že nevhodnější pro tyto chvíle je modlitba církve, které vladyka Nikolaj dlouhé roky věrně sloužil. A tato modlitba zní: „Ve víře, v naději a lásce, pokoře a čistotě i biskupské hodnosti jsi zbožně žil, nezapomenutelný, proto sám převěčný Bůh, pro kterého jsi pracoval, umístí tvou duši v místě světla a v místě pokoje, kde spravedlivý odpoučívají; a na soudu Kristově dosáhneš odpuštění a velkého milosrdenství.“ Amen.

*prot. prof. ThDr. Milan Gerka, tajemník
Posvátného synodu*

PROMLUVA JEHO VYSOKOPŘEOSVÍCENOSTI VLADYKY JEREMIÁŠE

metropolitě Švýcarska, na pohřbu Jeho Blaženstva vladyky Nikolaje, metropolitě českých zemí a Slovenska

Vážení hierarchové Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku,

Vaše Excelence pane prezidente Slovenské republiky,

drazí věřící v Krista, bratři a sestry!

Jeho Svatost ekumenický patriarcha Bartoloměj vyslal na dnešní pohřeb Jeho Blaženstva Nikolaje, arcibiskupa prešovského, metropolitě českých zemí a Slovenska, dva představitele, mou maličkost a ctihodného archimandritu Maxima (Pofa), protosynkela Švýcarské pravoslavné církve, aby alespoň takto sdílel hluboký smutek Vaší církve a vyjádřil Vám tak svou upřímnou soustrast a náklonnost.

Ten, který vede život každého člověka a stará se i o životy vážených a čestných osobností

církve, náš milující Pán a Bůh, vyměřil podle své svaté vůle i délku života vladyky Nikolaje. Jeho církvi zasvěcený život skončil, aby v jeho zvoleném nástupci pokračoval život svaté církve v českých zemích a na Slovensku.

Chtěl bych Vám od Jeho Svatosti ekumenického patriarchy, jakož i všech hierarchů a důstojných zástupců svatých Božích církví tlumočit upřímnou a hlubokou víru a zároveň i naději, že náš Pán, který miluje lidi a který je Otcem nás všech, dá odpočinutí duši Jeho Blaženstva ctihodného metropolitě Nikolaje v krajíně živých spolu se spravedlivými.

Dnes jsme se zde sešli ze všech koutů světa, všechny děti Boží, abychom splatili svůj dluh tomu, jehož máme ve velké úctě, metropolitě

vi Nikolaji. Nabádám každého z Vás, aby přes smutek svého srdce hleděl radostně na vykonané dílo svého duchovního otce. Dílo pravoslavné pastorace, které konal v těžkých dobách a při mnohých změnách. Síla ducha, síla duchovního otce je jako záruka Boží přítomnosti mezi Jeho věřícím národem. Sami jste nejlépe pocítili jeho otcovskou podporu a pastýřskou pomoc v těžkých životních zkouškách.

Jeho výchovné působení, hlásání evangelia, Božího slova, mezi Vámi je neustálé svědectví pravdy pravoslaví, neustálé a pevné svědectví Boží pravdy, osvobozujícího a skutečného vztahu našeho Pána Ježíše Krista k lidem v církvi. Váš pastýř vyplnil své poslání v plnosti svojí hierarchické zodpovědnosti.

Filantropické dílo vidíme v bezprostředním i širším významu. Bezprostřední pociťuje každý z Vás z dobročinnosti Vašeho duchovního otce. V širším významu jste se ji naučili uplatňovat podle příkladu metropolity Nikolaje ve Vašich činech a v lásce, podle bezmezného Boží lásky k lidem, neboť Bůh je ten, který miluje lidi – filantrop. Filantropii známe a vyznáváme,

zaručuje spojení mezi námi, zahřívá naše srdce a dává našemu životu rozhled. Jsem si jist, že láska Vašeho duchovního otce bude zachovávat cestu filantropie, abyste s touto nepokryteckou filantropií vždy zachovali zbožnost a přítomnost Boha mezi námi.

Přišli jsme k Vám zdaleka a stali se Vašimi přáteli. Přesvědčujeme se o věrnosti vladyky metropolity Nikolaje tradici pravoslavné církve, starší, ale i novější. Říkáme starší a novější! Zachoval věrnost jedné živé tradici Církve. Tato tradice sjednocuje národy v Bohu nezávisle na jejich rozdílnosti. Tvoříme jedno tělo v jedné církvi, která svátostně posvěcuje člověka milostí našeho Pána Ježíše Krista a stále se podle Jeho vůle v církvi uchovává. Tuto milost dnes přijímejte i v tomto chrámu, a to i přes smutek a žal, jež zasáhly naše duše. Všichni vzpomínáme důstojného a milovaného metropolitu Nikolaje, prosíme a modlíme se, aby mu náš Pán Bůh dal odpočinutí a mnohonásobně vynahrádl všechny dobré skutky. Nechť jeho památka zůstává navěky v srdci každého z nás.

SMÍRČÍ KŘÍŽE

Smírčí kříže vidáme na různých místech v Čechách i na Moravě. Je jich zdokumentováno na 1 500. Dlouho se o ně nikdo zvláště nezajímal, avšak v poslední době se staly předmětem výzkumu odborníků i oblíbeným cílem turistů. Podle lidové tradice označují místa násilných činů, velkých neštěstí. Obyčej stavět smírčí kříže sahá až do časů, kdy se u nás praktikovala krevní msta. Opravdoví křesťané ale usilovali o její překonání aktem smíření. Bránili tím krvavému „mimosoudnímu vyrovnání“. Pokud pachatel násilného činu, většinou vrah, uznal svoji vinu, upřímně jí litoval a zaplatil dohodnuté odškodnění, poškozená rodina mu odpustila. Toto smíření mu umožnilo smíření s Bohem. Na znamení svého opravdového pokání dal pachatel na modlení a na své náklady postavil kamenný kříž.

Duchovní touha našich předků po smíření s Bohem a lidmi byla tehdy nedílnou součástí života, jako je třeba dýchání čerstvého vzduchu

nebo přijímání potravy. Často to nemusel být jen zločin, jenž si vyžadoval smíření, ale mohlo jít též o jiná neštěstí a pokušení. V blízkosti lázní Bělohrad se nachází kříž, na jehož místě utonul jezdec s koněm, když se marně pokoušel najít správnou cestu z bažiny. Nebo v Roztokách a Jilemnici se je kříž, kde prý původně bývala tvrz Prklín. Podle vyprávění zde žily dvě sestry, které spojovala velká sesterská láska. Když se starší z nich vdala, musela po svatební hostině odjet na manželovo sídlo. Mladší sestra jí mávala tak nešťastně, že vypadla z okna a zabila se pádem do hradního příkopu.

Odborníci zaznamenali se zvýšeným zájmem o smírčí kříže také tu skutečnost, že se stávají obětí sběratelů, kteří je účelově „přemístí“ na své zahrádky za vysokým plotem. Současné společenské klima naopak hojně nabízí podmínky ke stavbě nových smírčích křížů. Vezměme si jen, jaké množství zločinů zůstává neobjasněno

a nebo kolik nenávisti zůstává v lidech i po případném odhalení a potrestání pachatele. Opravdu nepotřebujeme nové smírčí kříže?

Smíření a s ním spojený pokoj v duši potřebuje každý člověk. Pouze si to často nechce připustit. Předně však akt smíření s Bohem a lidmi potřebuje člověk věřící. Svatá tajina pokání je vlastně takovým smířením. Naše duchovní matka – pravoslavná církev – nám tím umožňuje jít do sebe, vidět a hodnotit naše počínání Boží vůlí.

Svědomy si můžeme, jak chceme upravovat. Přesto stále hluboko v nás zůstává jako Boží hlas, jenž nám nic nenalhá. Říká nám pravdu o tom, jakými skutečně jsme, třebaže nám to není příjemné.

Smířit se s Bohem, nebeským Otcem a lidmi znamená přiznat, v čem nejsme dobří, uvědomit si, čím druhým ubližujeme, a zarmucujeme tak svého Stvořitele. Nejtěžší nemoc duše je ona lačná chuť se pomstít za hříchy nám způsobené. Pomstychtivost vedená nenávistí a zlobou zcela ničí duchovní život věřícího člověka. Je to v přímém rozporu se slovy Kristova evangelia, která nám praví, že kdo po nás „kamenem, my po něm chlebem“ (Mt 5,39) nebo jinde: „Dobře číňte těm, kteří vás nenávidí“ (Lk 6,27).

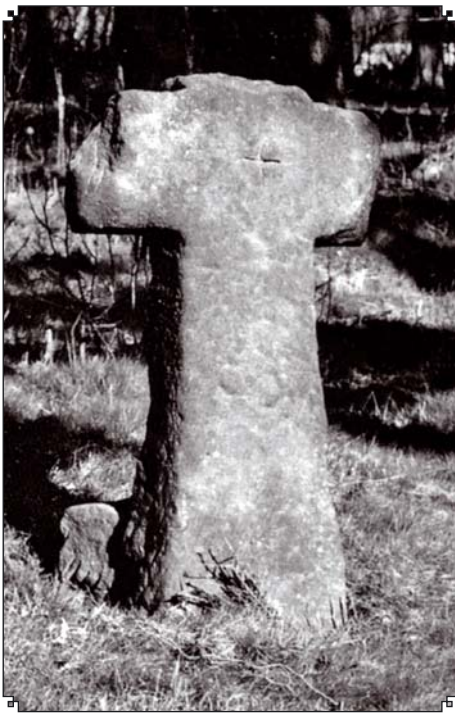
Největším omylem při našich velkých či malých útocích proti našim blízkým bývá vědomí, že jsme v právu, či dokonce že jsme povolání odsuzovat a trestat. Jistě např. rodičovské trestání z lásky je na místě, také každá epitimie duchovního otce znamená léčení duchovně nemocného. Ale odsuzovat, shazovat bližního, roznášet o něm pomluvy, aniž bychom se jej zeptali, zda-li je to vše pravda, a snažili se mu pomoci najít cestu pokání, znamená popírat velikost Kristova evangelia a přijímat měřítka a zvyklosti sou-

časné společnosti. Velikost pravoslavné víry tkví ve schopnostech láskou překonávat zlo, milovat za hranice lidské logiky a nenechat se strhnout k černobílému vidění skutečnosti. Neboť do srdce a myšlení druhého nikdy úplně nevidíme, vždy nám zůstává mnoho skrytého. Spravedlivý soud proto náleží pouze Hospodinu. Naším úkolem je odpouštět a hledat cestu ke smíření, jinak bychom se nemohli modlit Otče náš a říkat: „... a odpusť nám naše viny, jako i my jsme odpus-

tili těm, kdo se provinili proti nám...“ (Mt 6,12).

Neznamená to ovšem před zlem a lží ustupovat nebo dělat, že nic nevidíme. Lhostejnost je smutným průvodcem dnešního člověka bez víry, vznesených ideálů a zásad. Na úrovni mezilidských vztahů to znamená otevřeně hovořit o problémech z očí do očí, s upřímnou touhou je řešit a druhému pomoci, aby uznal své případné chyby nebo měl možnost vysvětlit důvody svého počínání.

Smírčí kříže u nás, jak jsme výše psali, jsou památkou dávné křesťanské víry našich předků, jež k nám byla původně přinesena sv. bratry Cyrilem a Metodějem. Nové se bohužel nestavějí. Díky nenechavým „sběratelům“ nebo budování nových komunikací jich naopak stále ubývá. Všichni ale máme možnost budovat duchovní smírčí kříže v našich mezilidských vztazích. Všude tam, kde se nám podaří překonat vzájemný odpor, lidsky vzato zcela nepřekonatelný, stojí duchovní smírčí kříž. Nikdo jej sice nevidí, jako nejsou vidět hned plody upřímného pokání a vyznání vin z nepravosti. Zúčastněným na jeho budování se však najednou lépe dýchá. Příjemné je v srdci mrazí jasně vědomí, že odpuštění a láska jsou největší hodnoty lidského života.

Otevírá se před námi období Velikého postu. Jedním ze základních předpokladů pro jeho pozeňnané prožití je vzájemné odpuštění a smíření. Odpuštění křivdy, pomluvy, závist, pohanu a zlobu svému bližnímu znamená naplnit hlavní smysl duchovního půstu. Bez odpuštění a smíření duše nepřináší tělesný půst žádné plody. Mysleme proto na duchovní smírčí kříže. Budujme je všude tram, kde víme, že je to zapotřebí. Společme na Boží spravedlnost a lásku. Nebojme

se opustit lidskou pýchu, která nám našeptává, že jsme lepší než druzí a že jsme povoláni nad nimi vynášet soudy.

Zbudujeme tak kříž, který sice nebude nikdy předmětem zájmu historiků a obdivovatelů romantických míst naší země, bude však pro nás nejvyšším plodem, jehož mol ani rez nekazí a zloději jej nemohou vykopat a odnést. (Mt 6,20)

arcibiskup Kryštof

CYRILOMETODĚJSKÝ SBORNÍK

V roce 2005 vyšel v Brně v nakladatelství L. Marka pod názvem I oni jsou otcové naši „cyrilometodějský sborník“, dokumentující malé sympozium církve čl. husitské a Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy u příležitosti 1 140. výročí příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. Knihu uspořádal ThDr. Jan B. Lášek, který ji uvádí, a Hana Tonzarová. Dr. Lášek představil českou „Cyrilometodějskou tradici od roku 1880 do současnosti“ (s. 9–18); všiml si pohybu cyrilometodějského bádání v tendenci unionistických velehradských katolických sjezdů, k nimž dal podnět papež Lev XIII. encyklikou Grande munus (1880). Usuzuje, že se na ně navazuje dnes nejen v římské církvi, ale že jde o tradici „výchozí pro všechny křesťanské církve“, i když třeba jednotlivě kladou důraz na jiné křesťanské tradice. Cyrilometodějství, máme-li na mysli bádání v této historické oblasti, je ovšem nepochybně starší než papežská encyklika, spadá již do konce 17. století, kdy ruský metropolita Dimitrij Rostovský vydal první dílo o sv. Cyrilovi a Metodějovi; má tedy už více než 300 let. Na ně navázali další badatelé – u nás Josef Dobrovský, a obírají se jím dodnes. Navíc pro pravoslavné nebyl podnětem ke studiu cyrilometodějství proselytismus čili snaha přitáhnout pomocí této úcty věřící jiné tradice, jako tomu bylo v katolicismu po této zmíněné encyklice. Oba světci a jejich žáci požívají v pravoslavných církvích, zejména slovanských, trvalé modlitební úcty. Dědicové svatých otců našich Cyrila a Metoděje nikdy nebyli z pravoslavných zemí vyháněni, jako se to stalo u nás na Velké Moravě na konci 9.

století, tudíž vztah pravoslavné církve k nim nikdy také nemusel být účelově „obnovován“, jak tomu bylo v případě římského unionismu na konci 19. století.

Gorazd Vopatrný v příspěvku „Cyrilometodějská spiritualita“ poukazuje na zásadní složky pravoslavného cyrilometodějství. Svatí Cyril a Metoděj a jejich učedníci byli nositeli ortodoxní – český rozumějme pravoslavné – spirituality, pravoslavného duchovního života. Ukazuje, že tento vliv zasáhl i českého knížete Bořivoje a jeho manželku kněžnu Ludmilu. Svatá Ludmila dosáhla theose čili „obožnění“, což je plodem cyrilometodějského vlivu. V ruském pravoslavném prostředí patří svěřice Ludmila k nejoblíbenějším. To zjištění mohl autor doložit i u Ludmilina vnuka knížete sv. Václava, který se těšil na Rusi neméně úctě než jeho svatá babička. Totéž jistě bylo možno doložit i u bezprostředních velkomoravských učedníků cyrilometodějských, družiny tzv. „sedmipčetníků“ (to jest sedmera svatých – Angelára, Gorazda, Klimenta, Nauma, Sávy spolu s jejich milovanými učiteli sv. Cyrilem a Metodějem), o jejichž theosi svědčí zase liturgická tradice pravoslavných Slovanů jižních. Velkomoravan Gorazd I. nemohl ve své době předat tento oheň svatosti svým moravským bratřím – alespoň zprávy o jeho návratu na Moravu nemáme, ale nejen symbolicky, nýbrž i fakticky ve svatosti a lásce jej přijal novodobý obnovitel českého pravoslaví – svatý Gorazd II. (1879–1942), a, jak věříme, nově kanonizovaný svatý kníže Rostislav, který sv. bratry a jejich družinu na Velkou Moravu pozval, o zdar jejich misie

pečoval a také za to protivenství, žalářování a smrt trpěl.

Další příspěvek v tomto sborníku je neobyčejně obsahově hutný a bohatý na faktografické údaje (s. 23–80). Dr. Václav Huňáček, přední český soudobý odborník zabývající se na Univerzitě Karlově vztahy našich zemí k evropskému Východu, jej nazval: „Cyrilometodějský odkaz, kacíři a reformace“. Jedná se zatím o nejvýstižnější solidní přehled českého středověkého hledění k pravoslavnému slovanskému světu. Složitě historické peripetie duchovní i politické pravoslavného slovanského Východu nevodily českým vzdělancům, aby viděli Cyrila a Metoděje bez ohledu na to, že ti byli odstavováni ke „kacířům“ – reformačním činitelům, jako nositele původních křesťanských myšlenek a praxe, na něž pak v západní (římsko-latinské) církevní sféře navázali, i když ne zcela adekvátně, tvůrčově protestantské reformace. Čtenář by uvítal, kdyby autorova neotřelá a pro mnoho objektivní fakta byla doložena odkazy na prameny a literaturu.

Sborníček upozorňuje i na novodobé obdivovatele a průkopníky spravedlivějšího pohledu na dílo našich otců. Nahlédneme-li do starších Velehradských sborníků, obdivujeme ty první české římskokatolické kněze, kteří s velkými obtížemi a ve stínu neustálého podezírání od své hierarchie obnovovali ještě tak kolem tisíci-letého výročí příchodu svatých bratrů na Moravu (863–1863) zanedbaný velehradský kostel. Cyrilometodějství v něm nebylo, byl ostatně zaslíben jiným svatým. Velehradští cisterciáci (a po nich další novější západní řehole) měli jiné světecké vzory. I benediktýni, kteří přece původně měli v kořenech východní spiritualitu, pod tlakem od ní museli ustoupit. Nelehko se k sv. Cyrilovi a Metodějovi dostávaly v novější době generace katolických bohoslovců a kněží. Proto je záslužné, když dr. Jaroslav Hrdlička připomíná v článku (s. 81–90) „Modernistický religionista Fr. Kovář a idea cyrilometodějství v letech 1920–25 (křížovatky orthodoxie a CČSH) jednu z takových osobností. Kněz, o němž se zde píše, se jistou dobu po vzniku první Československé republiky na začátku dvacátých let hlásil k pravoslaví. Dr. František Kovář z myšlenky cyrilometodějské vyšel a nejenže ji sou-

kromě pro sebe považoval za důležitou, ale i po příklonu k modernismu“ si uchoval vědomí, že cyrilometodějská tradice patří do CČSH integrálně, a ne pouze badatelsky.

Přední česká slavistka Zoe Hauptová přibližuje čtenáři sborníku „Otázku pokřtění Velké Moravy z pohledu osvícenské a obrozenecké slavistiky“ (s. 91–100). Vede ho k zakladatelům vědeckého zájmu o cyrilometodějství, jako byli např. Josef Dobrovský a Pavel Josef Šafařík. Při dnešní rozkošatěné a namnoze již takřka nepřehledné produkci prací z té oblasti je poučné zamyslet se občas nad hlavními liniemi, po nichž se studium slovanských otázek od skrovných začátků ubíralo. Mnohé otázky, položené zakladateli slavistiky, ani dnešní badatelé nemohou s určitostí přiřadit k definitivně vyřešeným.

Práce dr. Vladimíra Sakaře „Vztah husitství k dílu Cyrila a Metoděje, jak se projevuje jednak ve středověké husitské církvi, jednak u jejich novodobých pokračovatelů v CČSH“ (s. 101–112) také nepochybně má co říci pravoslavnému čtenáři. Neboť v které pravoslavné duši nehoří alespoň obdiv k pravdomluvnému Mistru Janu Husovi, jenž pro poznanou pravdu neváhal položit i život? O krok dále šel v chápání Jana Husa srbský biskup Nikolaj Velimirovič, který kostnického mučedníka nazval „Svatým Janem Husem“, (nedávno vydal Velimirovičovu knížku znovu vl. Kryštof). Téma vztahu husitské středověké církve k pravoslavnému cyrilometodějskému, jímž se ve svém souhrnu zabývá dr. Vladimír Sakař, naznačuje, jak by se jím měli zabývat naši pravoslavní badatelé. Cestu přece ukázal vladyka mučedník Gorazd v knize Z DÍLA (je ještě k dispozici zájemcům v našem ústředí v Olomouci). Cenná studie dr. V. Sakaře je doložena pečlivě sebranou bibliografií ve 40 poznámkách, jež poslouží jako dobrá orientační pomůcka pro další studium.

Pozdravný závěr sborníku I ONI JSOU OTCOVÉ NAŠI, původně přednesený v Sázavském klášteře, sepsal ThDr. David Tonzar. Otcové svatí Cyril a Metoděj skutečně svým nepopíratelným duchovním otcovstvím sjednocují.

prot. Pavel Aleš

OTEC ARCHIMANDRITA ISAAKIJ

Otec archimandrita Isaakij (Vinogradov) se narodil 12. 11. 1895 v rodině zbožných venkovských učitelů. Jeho matka Anna Ivanovna vyučovala do roku 1901, kdy se natrvalo přestěhovala se svými staršími dětmi (Toňou a Váňou) do manželova místa bydliště.

Nejmilejší zábavou Váni byla hra na bohoslužby. Váša bral na sebe úlohu „báťušky“ a mladší sestra Olga zpívala „všenoční“, případně molebeny nebo svatby. Všechny děti zpívaly v církevním sboru a zpívat uměly. Podobné vzpomínky známe i z vyprávění vladyky metropolitě Doroteje, který byl navíc dětmi „zvolen“, aby představoval duchovního.

Po ukončení selské školy a absolvování reálky (1. reálné učiliště) zahájil Ivan Vinogradov studium na Petrohradské duchovní akademii, ale v roce 1914 byl po šestiměsíčních důstojnických kurzech mobilizován do

armády na rumunskou frontu, kde utrpěl první zranění. Poté vstoupil do Dobrovolnické armády, byl povýšen na štábního kapitána a byl opět dvakrát zraněn. Dále následovala evakuace.

S požehnáním biskupa Sergije, s nímž se jen krátce setkal, odcestoval z Bulharska do Paříže, aby pak dle domluvy s vladykou Sergijem po ukončení studia přijel k němu do Prahy. „Budu na vás čekat,“ řekl mu vladyka. A skutečně, po přijetí mnišství 20. 11. 1927, diakonského svěcení 24. 11. 1927 a kněžské chirotonii 18. 6. 1928 absolvent pařížského bohosloveckého ústavu přijel do Prahy a stal se nejbližším spolupracovníkem, ale též oficiálním zástupcem biskupa Sergije v Československu, a to zejména v době, kdy byl vladyka Sergij na cestách ve svých domácích i zahraničních farnostech. Protože byl bohoslužebný program velmi bohatý a další duchovní, o. prot. Michail Vasněcov, musel také často dojíždět do jiných obcí, v létě též obsluhoval chrámy v Karlových Varech, Mariánských

Lázních a Františkových Lázních, stávalo se, že otec Isaakij sloužil často „obednici“ v chrámu sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí a liturgií a molebnou s panychidami v kapli Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanech, která byla filiálkou chrámu sv. Mikuláše. Je zajímavé, že právě za těchto okolností po zesnutí o. Petra Kauera o něm o. Isaakij promluvil v chrámu

o. archim. Isaakij v kmetském věku

sv. Mikuláše a pak obsáhl na Olšanech. Při této příležitosti poslal též soustrast české farnosti. Tyto zprávy se zachovaly z jeho podrobných hlášení vladykovi. Aktivně pracoval v „Jednotě pro pohřbívání ruských pravoslavných občanů a pro ochranu a udržování jejich hrobů v Československu“, vyučoval náboženství v rodinách v Praze i mimo Prahu, v některých pražských školách, zejména ve „sborově profesorského domu“, kde Ruská svobodná univerzita provozovala kromě vědec-

kých přednášek i kurzy pro děti. Tato místnost, kam byla přenesena svatomikulášská svatyně z budovy chrámu na Staroměstském náměstí, si skutečně zaslouží ochrany jako památka, která by neměla být již nikým a ničím ohrožována.

Otec Isaakij přijel do Prahy jako jeromonach, od 2. 2. 1933 byl igumenem, od 14. 1. 1936 archimandritou. Bez otce Isaakije, jenž byl v neustálém kontaktu s věřícími, obracel nevěřící i jinoslavné, svědomitě a iniciativně plnil vše, co mu svěřoval vladyka, i vše, co bylo momentálně potřebné pro farnost i jednotlivce, bychom si snad nemohli zachovat tak krásné vzpomínky na minulost do roku 1945 ještě celistvé ruské emigrace.

V květnu 1945 se však otec archimandrita stal jako mnozí jiní příslušníci ruské emigrace „nezvěstným“, ač ne na tak dlouho jako ostatní. Měl totiž možnost napsat ze Lvova dopis patriarchovi, který dokázal prosadit jeho propuštění v květnu 1946. Otec se nejprve usadil v Aktjubin-

sku, odkud se pak v únoru 1947 přestěhoval na pozvání nyní již svatořečeného metropolity Nikolaje (Mogilevského) do hlavního města Kazachstánu Alma-Aty, kde zůstal do konce roku 1957. Jen krátce mohl archimandrita Isaakij působit v Trojicko-sergijevské lávře a v posledním období svého života (od roku 1958) žil v Jelci, kde zemřel dne 12. 1. 1981.

Jméno otce archimandrity Isaakije je stále s velkou láskou a úctou vzpomínáno mezi těmi, kteří ho znali. Nejvíce jej snad milovaly děti, jež cítily, že jim zvěstuje skutečnou pravdu, krásnou a vznešenou, uchovávanou jako tajemství mezi všemi, kteří ji poznali.

*Učil nás vlastní čistou vírou
s duchovní láskou, pokorou
a dětská srdce plnou mírou
mu odplácela důvěrou.*

*Byl pro nás jako anděl z nebe
nebo jako posel Kristův spíš.
To tím, že uměl zapřít sebe
pro Evangelium a Kříž.*

*A když pak byl bez rozloučení
vydán na cestu dalekou,
zůstala jeho poučení
v nás nehynoucí památkou.*

*Tu křížovou cestu mu Pán Bůh však zkrátil
a opět ho poslal na pole Svě.
Tam otec Isaakij již mnohé obrátil
a duchovně všechny k pokání zve.*

Abychom uctili památku otce Isaakije, přijali jsme pozvání na konferenci „Vítězství pravoslavi“, věnovanou 110. výročí narození archimandrity Isaakije (Vinogradova), která se konala v Jelci ve dnech 19. až 21. května 2005.

Do Jelce jsme dorazili v pozdních večerních hodinách 18. 5. Ráno jsme spospíchali do chrámu, kde otec Isaakij sloužil v posledním (třidvacetiletém) období svého života. Pod střechem velké katedrály Nanebevstoupení Páně jsou ještě čtyři prestoly s ikonostasy. Nevěděli jsme o podzemním chrámu, jenž jsme proto neviděli. Na hřbitově, který kdysi světil právě otec, jsme se

Praha 1934, v pozadí vladyka Sergij

poklonili jeho hrobu. Panychidu sloužil o. Silvestr společně s místními duchovními, z nichž jeden procítěně promluvil i o nutnosti již neodkladné kanonizace archimandrity Isaakije. Odpoledne jsme vyjeli na nezapomenutelnou poutní cestu do Zadonského monastýru, kde jsme se nejdříve poklonili samotnému svatému Tichonovi Zadonskému, druhému archijereji voroněžskému, a také jsme si prohlédli památná místa monastýru. Na návrh o. Silvestra jsme prodloužili naši cestu do Voroněže, abychom se poklonili prvnímu archijereji tohoto města, sv. Mitrofanovi Voroněžskému. Uvědomila jsem si, že toto krásné cestování po středním Rusku, kde jsem byla poprvé, se uskutečnilo v den narozenin sv. mučedníka cara Nikolaje II.

Dne 20. 5. dopoledne byly předneseny projevy účastníků konference, odpoledne jsme naslouchali zpěvu studentů a viděli jejich nadšená umělecká provedení ruských lidových tanců.

U vchodu do univerzitní budovy nás pak očekávalo další příjemné překvapení. Objevily se tam právě vytištěné svazky knihy, sestavené

A. V. Okuněvovou – „Oficer, monach i pastyr archimandrit Isaakij“. Obsahuje jeho kázání a mnohá zajímavá svědectví. Jedna věc mne překvapila – vím dobře, že se v mládí student Ivan Vinogradov znal s budoucím patriarchou Alexijem (Simanským), není tajemstvím ani to, že patriarcha v roce 1958 povolal otce Isaakije do Moskvy, nemohl však z politických důvodů ani uskutečnit archijerejské svěcení, ani ho zařadit do profesorského sboru. Řekl však také o Isaakijovi: „Vy byste měl být zde na mém místě.“ (s. 285) Otec Isaakij se pak ve svých kázáních, která si můžeme v knize přečíst, nejednou zmiňuje o patriarchovi a v den jeho svátku obsáhle vypráví o jeho životě.

V poslední den konference se konaly rozhovory u kulatého stolu a byly promítnuty dva filmy. Jeden z nich obsahoval amatérské záběry s otcem Isaakijem, další, pod názvem „Otče“, byl věnován jeromonachovi Nektariovovi, který sloužil v jelecké katedrále po úmrtí otce Isaakije a je také vedle něho pohřben.

archim. Isaakij v kelii
archiepiskopa Sergije, Kazaň 1952

veselý obrázek o. archim. Isaakije - s vladýkou
stíhají tramvaj...

Odpoledne jsme navštívili památná místa Jelce, v první řadě místo bývalého ženského monastýru na Kamenné hoře, kde je pochována poustevnice Melanije, dále muzeum jeleckého rodáka spisovatele I. A. Bunina i další místní zajímavosti. Naposledy jsme ještě zavítali do katedrály, kde se sloužilo všenoční bdění, při němž jsme vyslechli i promluvu o sv. Mikulášovi. Potom jsme ještě jednou v rychlosti navštívili byt sester, které žijí dle mnišského řádu a na památku o. Isaakije zachovávají jednu místnost, kde často pobýval, jako jeho muzeum. Byli jsme tam vlastně každý den na delší návštěvě, nebo jen na chvíli a vždy jsme byli srdečně přivítáni. Také tam bylo pokaždé mnoho návštěvníků.

Po rozloučení už nás čekala cesta vlakem do Moskvy. Ráno jsme se dostavili k liturgii do chrámu sv. Mikuláše, kde je zastupitelství naší církve, právě v den chrámového svátku. K svatému přijímání přistoupilo snad nejméně tři sta lidí. Po ukončení bohoslužby obcházel duchovní s věřícími chrám. Nakonec nás všechny, i s některými našimi známými Moskvy, o. Simeon pozval ke stolu, kde jsme se zúčastnili sváteční hostiny. V Moskvě jsme se poklonili sv. Sergiji Radoněžskému a prohlédli jsme si i chrám Krista Spasitele.

Během naší pouti jsme se seznámili s mnoha dobrými lidmi a prožili mnoho krásných chvil spojených s životem a působením otce archimadrity Isaakije.

sestra Musatova

PROMLUVA VLADYKY KRYŠTOFA NA STRÁŽNÉM VRCHU V RUMBURKU 12. 2. 2006

Milé sestry, bratři, drazí přátelé!

Dnešního dne jsme vykonali pouť, abychom si připomněli památku o. archimandrity Andreje, stavitele chrámů, příkladného kněze a dobrého člověka, který svou lásku ke Kristu vyjádřil, jsa obdarován schopností uměleckou, mj. ve své tvorbě. Jak v tvorbě architekta, stavitele a ikonopisce, tak i člověka, jenž své srdce dával. Já s mnohými tady, jak tu jsme, si jej pamatují osobně a stále mě provází jeho slova – vroucí a upřímná, stále vzpomínám na jeho příklad takového modlitebníka, který když chtěl ve svém životě učinit něco, co pokládal za důležité, nikdy nezačínal bez modlitby, a když se mu zdálo, že se dílo nedaří, tak jej přerušil a šel se modlit. Asi proto je pro nás všechny stále vzácnou radou, že když se nám něco nedaří nebo když naopak chceme něco opravdu dobrého udělat, abychom nikdy nezapomněli své dílo a cokoli, co chceme dělat, začínat modlitbou. Modlitba je dýchání duše, modlitba nás spojuje s nebesy, modlitba k nám přináší požehnání Boží, které nijak jinak nemůžeme získat, než když otevřeme své srdce a opravdu se modlíme. Modlitba je spojená s velikými dary Božími. Mezi prvními dary je dar víry, čisté a upřímné, takové, jak jsme o ní slyšeli v evangeliu – že má být dětská, v dobrém slova smyslu upřímnosti a čistoty. Bez modlitby opravdu nemůžeme začínat nic dobrého, pokud jsme lidé věřící.

Jsme tu lidé pravoslavní, kteří vzpomínají založení církve samotným Ježíšem Kristem a u nás, tady v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, svatými věrozvěsty Cyrilem a Metodějem a jejich následovníky a žáky až po svatého mučedníka Gorazda, jenž trpěl v minulém století v roce 1942 za víru a za člověka, za svého bratra. Myslím si, že by bylo dobré v tento den připomenout také veliké učitele, jejichž památku dnes vzpomínáme – svatého Řehoře Bohoslovce, svatého Basila Velikého, svatého Jana Zlatouštěho. Byly to osobnosti, které tvořily a žily na úsvitu velikých dějin křesťanské církve. A jelikož každý z nich byl zvláštní v něčem, tak se stalo tehdy v impériu byzantském, že se lidé

kvůli nim dostávali do sporů. Měli problém, kdo z nich je větší a významnější v církvi. Nakonec jeden svatý muž ve snách uviděl, že všichni před Pánem Bohem, i tito tři velikáni, si jsou rovni. Takže aby to nějak bylo vyjádřeno, ustanovila církev tento den dnem jejich svátku. Svátku třech světitelů, svátku, který je v pravoslavných zemích svátkem mimořádným, zvlášť v Řecku se dodnes připomíná, protože je to den učitelů; v Řecku nemají Jana Amose Komenského, mají tam tři světitelů – svatého Basila Velikého, svatého Řehoře Bohoslovce, svatého Jana Zlatouštěho jako vzory pro učitele. Každý nám svým způsobem ukázal, že Pán Ježíš Kristus je pravý Bůh a pravý člověk. Že Božství a lidství v něm je tak uspořádáno, že nic není větší a nic není menší. Že vše v Ježíši Kristu je nám dáno jako veliké tajemství, jako veliký dar k tomu, abychom skrze víru v něj dosáhli očištění svých duší, skrze víru v něj aby nám všem byla otevřena cesta do nebes, do Božího království. Skr-

ze víru v Ježíše Krista aby stále přicházelo světlo do našich srdcí. Není většího jména, i když těch jmen velikánů bylo, je a stále bude mnoho, není většího jména, nežli jméno Pána našeho, Ježíše Krista. A to tito učitelé – svatí Basil, Jan a Řehoř – vysvětlili jednou velmi jasně a srozumitelně, a proto na ně dodnes vzpomínáme. Dnešní neděle je také aktuální v tom, že otevíráme takzvaný Triod postní. Nelekejte se (říká vладыka s úsměvem), dnes ještě nezačíná půst, jenom se otevírá tato kniha. Triod je od slova tři, protože postní doba má tři části. Ta prvá se otevírá dnešním dnem, to je příprava k tomu, abychom mohli vejít do Velkého postu – několik neděl za sebou jdoucích, potom je čtyřicet

dni postu, a ta třetí část je Veliký týden, který je úžasný ve své duchovní hloubce. Vnímat a prožít jej je dnes opravdu vzácné, možná jenom v monastýrech nebo tam, kde lidé žijí opravdu hluboce duchovně. Já sám znám mnoho lidí, kteří pracují a mohou si dovolit vzít dovolenou na Veliký týden, aby mohli všechny jeho dny prožít duchovně a měli ten užitek z jeho konce, svaté Paschy. Proto tedy dnes otevíráme Triod postní, abychom nastoupili na cestu z temnoty, takové té naší osobní, kdy zapomínáme na to, kdo vlastně jsme, že často ztrácíme půdu pod nohama, děláme věci, které bychom nechtěli dělat a často je nějak děláme, protože naše okolí není takové, aby nám pomohlo, naopak nás strhává a odvádí od víry. Máme mnoho všedních problémů sami se sebou, se svými zděděnými vlastnostmi, se svými zvyky či zlozvyky, jež víme, že nejsou dobré, a chceme i snažíme se je překonat. A kdo nám v tom pomůže? Jedině naše duchovní matka, to je Církev Boží, ve svém moudrém kalendáři, který právě má onen Triod jako úsvit naší společné cesty duchovní ke vzkříšení a do Božího království. A proto dnes, jak otec Antonij v úvodu říkal, máme na Strážném vrchu tři svátky: vzpomínku na otce archimandritu Andreje, svátek otevření Triodu postního, neděle Celníka a farizeje a též svátek tří světitelů, kteří nám říkali, kdo je Ježíš Kristus.

Tak tedy všichni společně poděkujeme vroucně Hospodinu Bohu, našemu Stvořiteli, za to, že tu můžeme být pospolu, že se můžeme opírat jeden o druhého, že se můžeme duchovně těšit z dědictví našich svatých otců Cyrila a Metoděje i našeho duchovního otce archimandrity Andreje. Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen.

CHRÁM SV. MARIE MAGDALENY V JERUZALÉMĚ A SV. JELIZAVETA FJODOROVNA

Pravoslavní poutníci do Svaté země navštěvují v Jeruzalémě kromě všech svatých míst spjatých se životem Ježíše Krista též některé z četných monastýrů a chrámů, jež vznikly v průběhu staletí ze štědrých darů věřících z pravoslavných zemí.

Mezi taková místa patří i chrám a monastýr svaté, apoštolům rovné, Marie Magdalény na okraji Getsemanské zahrady na úpatí Olivetské hory. Chrám, jenž se svými zlatými

kopulemi obdivuhodně harmonicky zapadá do celkového panoramatu, je jednou z dominant Jeruzaléma a upoutává pozornost poutníků již při příjezdu do města.

V 19. století ruský car Alexandr III. se svými čtyřmi bratry koupil pozemek v Getsemanii a postavil tam chrám na památku své matky – ruské pravoslavné carevny Marie Alexandrovny. Chrám byl zasvěcen její nebeské ochránkyni, svaté apoštolům rovné Marii Magdaleně, učednici a věrné následovnici Spasitelově. Později, v roce 1933, vznikl kolem chrámu ženský monastýr, kde dnes žijí monašky mnoha národností ze všech kontinentů pevně sjednoceny svou pravoslavnou vírou.

Na vysvěcení vybudovaného chrámu vyslal car svého bratra velkoknížete Sergeje Alexandoviče s jeho chotí Jelizavetou Fjodorovnou (rozená Hessen-Darmstadtská princezna, vnučka anglické královny Viktorie, byla starší sestrou poslední ruské carevny Alexandry Fjodorovny).

Chrám byl vysvěcen v říjnu 1888. Tehdy Jelizaveta Fjodorovna, prodchnuta hlubokými zážitky a nadše na krásou bílého chrámu se zlatými kopulemi, řekla: „Jak já bych chtěla být pochována tady!“ Ani ona, ani nikdo jiný tehdy nemohl tušit, že se její slova vyplní.

Tady, ve Svaté Zemi dozrálo pevné rozhodnutí Jelizavety Fjodorovny přijmout pravoslaví. Píše o tom svému bratru Ernestovi: „Neustále jsem přemýšlela, četla a v modlitbách prosila Boha, aby mi ukázal správnou cestu, a přišla jsem k závěru, že pouze v této (pravoslavné) církvi mohu najít pravou a silnou víru v Boha. Bylo by hříšné zůstat tak, jak jsem nyní – patřit k jedné církvi formálně – navenek, vnitřně se však modlit a věřit tak, jako můj manžel.“

V dalším dopise píše: „Konvertuji z čistého přesvědčení, cítím, že je to nejvyšší církev a že tak činím s hlubokým přesvědčením, že je k tomu Boží požehnání.“

V roce 1905 byl velkokníže Sergej Alexandovič zabit výbuchem bomby vržené teroristou. Po prožití této tragédie se Jelizaveta Fjodorovna rozhodla stáhnout se z veřejného života „velkého světa“ a světského shonu. Z vlastních prostředků založila

v centru Moskvy monastýr Milosrdenství a lásky, zasvěcený svatým Martě a Marii, který úspěšně řídila až do zatčení. Nechala postavit poblíž chrámu zasvěcený Pokrovu přsváté Bohorodice a již celý život zasvětila Bohu a pomoci bližním. Svým životem se stala příkladem neobyčejné obětavosti, lásky k bližním a služby lidem nejhodnějším a nejubožejším, které nejednou vyhledávala sama v nejhorších čtvrtích velkoměsta.

V roce 1918 byla Jelizaveta Fjodorovna se svou věrnou pomocnicí monaškou Varvarou, jež ji dobrovolně následovala až k smrti, a spolu s dalšími 6 spoluzenci zvěřsky zavražděna bolševiky. To se stalo 18. července (tj. den po vyvraždění carské panovnické rodiny) poblíž uralského města Apalajevsk. Tělesné ostatky Jelizavety Fjodorovny a monašky Varvary byly odvezeny z Ruska ustupující Bílou armádou a po dlouhé cestě přes Sibiř a Čínu byly v roce 1921 pohřbeny v kryptě pod chrámem sv. Marie Magdaleny v getsemanské části Jeruzaléma. V roce 1981 po svatořečení novomučedníků země ruské byly svaté ostatky mučednic Jelizavety a Varvary přeneseny do chrámu a nyní spočívají v bílých mramorových schránkách u oltáře.

svaté mučednice
Jelizaveta a Varvara

Připravila Tatiana V.

NEUVĚŘITELNÝ ZÁZRAK

Mnohokrát ve svém životě se jako věřící křesťané obracíme na Boha a Jeho svaté.

Totéž udělala i jedna kyperská rodina, známá z televizních pořadů před dvěma roky, s prosbou o dárce kostní dřevě pro jejich dítě. Malý Ondřej trpěl leukemií. Dárce se našel a Ondrovi rodiče se chystali na cestu do USA, kde se měla uskutečnit transplantace. Všichni máme v živé paměti utrpení rodiny Vasou Vasiliou z Limassolu a jejich každodenní prosby k Pánu Ježíši Kristu, aby uzdravil jejich dítě.

Rodiče slyšeli o zázracích svaté Maríny, a proto předtím než odjeli na operaci, zavolali do monastýru Svaté Maríny v Androsu

a poprosili o její požehnání. Igumen monastýru archimandrita Kyprianos jim slíbil, že se pomodlí ke svaté Maríně za ochranu jejich dítěte při operaci. A skutečně se tak stalo. S požehnáním igumena Kypriana a s pevnou vírou, že svatá Marína jim pomůže, odjeli oba rodiče s malým Ondřejem do USA. Po několika každodenních vyšetřeních přišla chvíle, kdy Ondrášek už skutečně musel jít na operaci. Chvilu před operací se u lékaře, který měl operovat, objevila paní Řekla, že je Ondrova soukromá lékařka, a poprosila, aby se mohla zúčastnit chystané operace. Ze slov bylo poznat, že se dokonale vyzná v lékařství, a tak chirurgovi ani nenapadlo pochybovat o jejich znalostech.

Tato neznámá lékařka se tedy dostala na chirurgii a nejenže pozorovala operaci, ale také se jí účastnila. Několikrát naznačila chirurgovi, jak má dál v operaci pokračovat. Nakonec proběhlo všechno v pořádku, lékař jí poděkoval a odešel z operačního sálu.

Rodina Vasiliou se ihned informovala, jak dopadla operace. „Všechno dopadlo dobře,“ řekl lékař. A dál doplnil: „Nemůžu však pochopit, proč jste pro svoje dítě zvolili za operátora mne, když máte takovou výbornou lékařku?“ Překva-

pení rodiče mu odpověděli, že žádnou lékařku nepozvali a ani o žádné nevědí. Chirurg však tvrdil, že ve chvíli, kdy odešel z chirurgie, zůstala Ondřejova lékařka na chvíli s ostatními lékaři týmu a požádala je, aby se jí nepokoušeli vyhledat. A pátrali po ní zbytečně. Lékařka zmizela.

Jelikož jí chtěli poděkovat, šli na sekretariát, aby se zeptali na její adresu. Mysleli si, že to byla lékařka buď z Řecka, nebo z Kypru, která byla velmi citlivá a odjela do USA, aby byla přítomna u operace maličkého řeckého chlapce.

„MARINA FROM ANDROS“ S velkým překvapením zjistili, že ta neznámá lékařka se podepsala jako Marína z Androsu. Nevěřili vlastnímu zraku. Velmi dlouho stáli

a rozpačitě se dívali na zázrak svaté Maríny. Slzy vděčnosti a radosti jim tekli z očí. Pamatovali si, co jim řekl důstojný igumen stejnojmenného monastýru: „Jedte do Ameriky a přeji Vám, aby svatá Marína byla na chirurgii.“

Díky úspěšnému zakončení operace malého Ondřeje a jeho následnému uzdravení měli rodiče nepředstavitelnou radost, o níž se podělili pomocí televizních kanálů s mnoha lidmi ve světě. Mluvili a skutečným zázrakem.

Celá rodina učinila slib a od té doby je vždy přítomna v den svaté Maríny na Androsu, tedy od návratu z USA nepřetržitě. Jejich pravidelné návštěvy nám potvrdil monach tohoto monastýru, s nímž jsme dvakrát hovořili. Sdílel nám, že poté co se stal tento velký zázrak, jezdí rodina Vasiliou z Limassolu každé léto na Andros, aby poděkovala svaté Maríně za záchranu malého Ondřeje.

Nikdy totiž nechyběly zázraky světců v životě pravoslavné církve. Pán Bůh, náš Ježíš Kristus, přišel, aby pomocí zázraků našich svatých podpořil naši víru.

Z řeckého originálu „Χειρουργοι απο τον αλλο Κοσμο!“ přeložil

br. Solon Kladas

PODĚKOVÁNÍ

Ke svým osmdesátým narozeninám jsem dostal tolik krásných blahopřání, že bych sotva dokázal v přijatelné době vám všem jednotlivě poděkovat. Proto děkuji touto cestou za to, že jste si na mne vzpomněli, a za všechna vaše dobrá přání. Udělali jste mi velkou radost.

Váš Simeon (Jakovljevič)

SETKÁNÍ S PREZIDENTEM VLADIMÍREM PUTINEM

Dne 1. března 2006 byl pozván Jeho Vysokopřeosvícenost vладыka Kryštof spolu s Jeho Vysokopřeosvíceností vладыkou Simeonem na Pražský hrad, aby se zúčastnili slavnostní večeře pořádané Jeho Excelencí panem prezidentem prof. Václavem Klausem a jeho chotí paní Lívií na počest návštěvy Jeho Excelence prezidenta Ruské federace pana Vladimíra Vladimiroviče Putina. Vладыka Kryštof daroval vzácnému hostu ručně psanou ikonu sv. Ludmily a sv. Václava.

Na večeři přijal pozvání předseda vlády ČR pan Ing. Jiří Paroubek s chotí, ministr zahraničních věcí pan JUDr. Cyril Svoboda, členové vlády i Parlamentu ČR, dále Jeho Excelence pan Alexej Leonidovič Fedotov, velvyslanec Ruské federace, a zástupci diplomatického sboru a další čestní hosté.

redakce

Z CÍRKEVNÍCH OBCÍ PRO HP, PRAHA

Pod pravoslavným katedrálím chrámem sv. Cyrila a Metoděje se nachází krypta, která je součástí Národního památníku hrdinů heydrichiády. Chrám, památník a galerie slouží věřícím i veřejnosti. Kromě bohoslužeb se zde konají besedy a přednášky v rámci Orthodoxy – vzdělávacího centra – nebo v rámci činnosti církevní obce. Kromě nedělní školy (16 žáků) se každý měsíc scházejí zájemci o duchovní otázky na besedách, vedených mladými teology naší církevní obce. V katedrálím chrámu každý týden probíhá výuka církevního zpěvu, vedená mladým vzdělaným dirigentem Solomonem Kladasem.

Památník i chrám uspořádal v r. 2005 dvě výstavy a pět koncertů. K nejdůležitějším akcím patří každoročně celostátní pietní akt dne 18. června v 10.00 hod. k uctění památky českých parašutistů západního odboje a pravoslavných duchovních otců i věřících, umučených a popravených v době heydrichiády.

Dále se uskutečňuje i pouť do Kobylis na střelnici, kde byli popraveni dne 4. září 1942 v 14.35 hod. biskup Gorazd, duchovní Václav Číkl a Vladimír Petřek a předseda sboru starších Jan Sonnevend. Tento den je dnem smutku české pravoslavné církve.

Spolu s věřícími navštívilo náš chrám a památník více než 34 tisíc návštěvníků,

z toho 10 tisíc žáků a studentů, kterým se dostává od ThDr. Jaroslava Šuvarského, nebo vedoucího památníku dostatek informací o statečnosti českého odboje a zbožnosti pravoslavných duchovních a věřících.

V roce 2005 navštívili náš chrám i památník prezidenti Kypru a Bulharska.

EŠ

Středisko duchovních setkávání v Těšově nabízí

Letní pobyty dětí a mládeže v termínech:

- I. 2.–12. 7. Praha vl. Kryštof (ses. Jana Demjanová)
II. 16.–26. 7. Aš, Fr. Lázně, Rovná, K. Vary máť. Kateřina Mastíková
III. 30. 7.–11. 8. Tachov a okolí o. Eugen Bakoš

Příhlášky žádejte a posílejte uvedeným organizátorům, popřípadě pomocí duchovních na farnostech.

ÚMR, ses. Jana Demjanová – tel.: 224 315 015

mát. Kateřina Mastíková – tel.: 354 525 852

o. Eugen Bakoš – tel.: 728 616 105

máťuška Kateřina Mastíková, Aš

Řecko – pobyt u moře

Termín: 1. polovina srpna, děti a mládež z Čech

Cena: bude upřesněna po zajištění dopravy

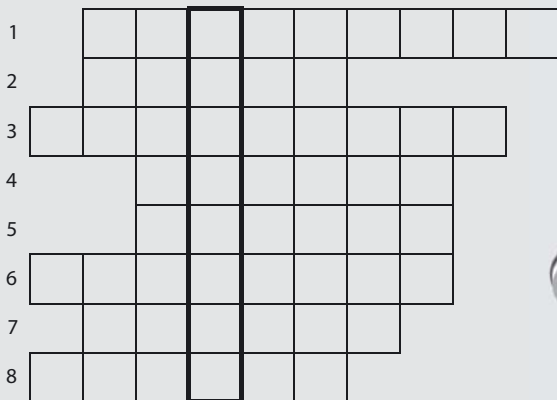
Program: ranní a večerní bohoslužby
účast na sv. liturgii
koupání, odpočinek, sport

Předběžný zájem hlaste máť. Kateřině Mastíkové – tel.: 354 525 852

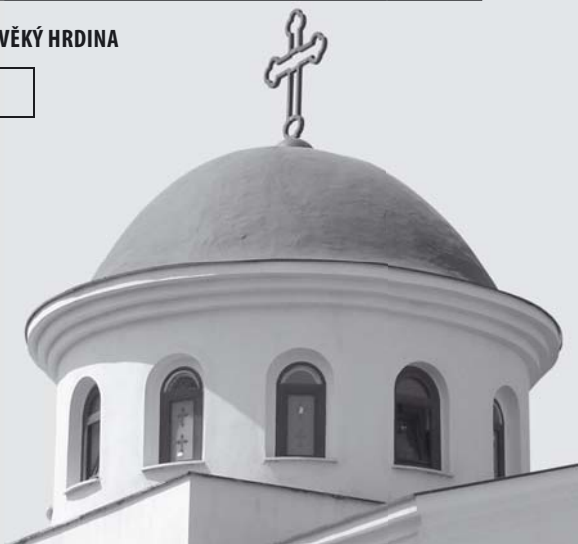
Termín: květen–červen, děti a mládež z Moravy

Předběžný zájem hlaste Marii Mitrofanové – tel.: 583 214 430

KŘÍŽOVKA PRO MALÉ I VELKÉ LUŠTITELÉ – ŘECKÝ STAROVĚKÝ HRDINA

- 1) vojevůdce, který porazil Peršany v bitvě u Marathonu
- 2) hlavní město Řecka
- 3) je nazýván „otcem dějepisu“
- 4) svatý apoštol nazývaný „prvozvaný“
- 5) významné současné řecké město ležící severně od Soluně
- 6) uzel, který rozťal Alexandr Makedonský
- 7) městský stát starověkého Řecka
- 8) moře, které omývá západní břehy Řecka

EGYPTSKÉ RÁNY

Deset pohrom muselo přijít na egyptskou zemi, než byl egyptský král natolik otřesen, aby začal brát vážně požadavek ztotočeného Izraele a začal se bát jejich Boha. Na Mojžíšovu prosbu odplavila řeka Nil vodu proměněnou v krev. Králi se ulevilo, ale ihned se mu vrátila jeho pýcha, otřesená předchozí pohromou, a prý že izraelský lid nepropustí, nedovolí mu odejít na poušť přinést obět jeho Bohu.

Další pohromou byly žáby. Přemnožené vylézaly z Nilu, byly jich plné osady, plné domy, faraon a Egyptané je nacházeli v dížích, v postelích. Nyní již faraon prosil Mojžíše, aby se modlil k svému Bohu za odstranění této pohromy. Sliboval, že lid propustí, at si jde na poušť obětovat. Mojžíš pak úpěnlivě volal k Hospodinu. Žáby ve dvorech, v domech a na polích pošly. Shrabávali je na hromady a puch z jejich hnijjících těl naplnil zemi. Když však faraon viděl, že nastala úleva, zůstal v srdci neoblomný a svůj slib nesplnil, Izraelce nepropustil.

Třetí pohromou byla mračna komárů, čtvrtou mouchy, pátou dobytčí mor, šestou vředy. Bylo zvláštní, že zachvácení byli pouze Egyptané a jejich dobytek, Božímu lidu se pohromy vyhýbaly. Pokaždé faraon sliboval propuštění lidu a prosil Mojžíše o modlitbu za odvrácení rány, ale jakmile ta pominula, zapomněl na svůj slib a lid otročil a trpěl dále. Hospodin rozhodl, že uzrála doba pro další – sedmou – pohromu.

Hospodin Mojžíšovi nařídil: „Za časného jitra se postav před faraona. Řekneš mu: Toto praví Jahve, Bůh Hebrejů: Propusť mi lid, aby mi sloužil! Tentokrát zasáhnu do srdce všemi svými údery tebe i tvé služebníky i tvůj lid, abys poznal, že na celé zemi není nikdo jako já.

Vždyť už tehdy, když jsem bil i tvůj lid morem, mohl jsi být vyhlazen ze země. Ale proto jsem tě zachoval, abych na tobě ukázal svou moc a aby se po celé zemi vypravovalo o mém jménu. Stále jednáš proti mému lidu zpučně a nechceš jej propustit. Proto spustím zítra v tuto dobu tak hrozná krupobití, jaké v Egyptě nebylo ode dne jeho vzniku až do nynějška. Nuže, dej odvést do bezpečí svá stáda a všechno, co máš na poli. Všechny lidi i dobytek, vše, co bude zastíženo na poli a nebude shromážděno do domu, potluče krupobití, takže zemřou.“

Kdo z Egyptanů se Hospodinova slova ulekl, zahnal své otroky i svá stáda do domů. Kdo si slovo Hospodinovo nevzal k srdci, nechal své otroky i stáda venku. Na Hospodinův rozkaz vztáhl pak Mojžíš svou hůl k nebi. Nastalo hrozná hromobití a krupobití. Na zemi padal oheň. Bylo potlučeno vše, co nebylo pod střechou. Jen kraji Gošen, kde sídlili Izraelci, se krupobití vyhnulo. Ještě pohroma trvala, když si dal faraon Mojžíše zavolat i s Áronem a řekl jim: „Opět jsem zhřešil. Jahve je spravedlivý, a já a můj lid jsme svévolníci. Proste Jahveho. Božího hromobití a krupobití je už dost. Propustím vás, nemusíte tu už zůstat dál.“

Mojžíš mu odvětil: „Jen co vyjdu z města, rozprostřu své dlaně k Hospodinu. Hromobití přestane a krupobití skončí, abys poznal, že země je Hospodinova. Vím ovšem, že ty ani tvoji služebníci se nebudete Hospodina Boha bát.“

Pohroma ustala, ale faraonovi rychle otrnulo. Zůstal v srdci neoblomný a Boží lid nepropustil. Ještě tři pohromy budou muset postihnout Egypt, než bude zlomena faraonova pýcha.

váš biskup Simeon

